

PISMA UREDNIKU

Spoštovani tovariš urednik,

moram Vam priznati, da me je anketa, h kateri poziva Boris Pahor v odprtem pismu bravcem svojega romana Parnik trobi nji, le nekolikanj začudila, ne zato, ker temelji na izseku iz moje ocene Pahorjevega romana, marveč zategadelj, ker je to vendar polemiziranje čudne vrste, kajti Boris Pahor je napisal v pismu med drugim tudi tole: »Pogovor o teh pripombah (sc. mojih — op. B.T.) sicer ne spada sèm, je pa med njimi trditev, ki me je presenetila.« In nato jo citira, to trditev (ali bolje: odlomek iz nekega stavka moje ocene), in naredi na koncu citata piko, čeprav je v izvirnem tekstu ni, ampak je zaključen samo oklepaj, ki obdaja ves tisti del moje ocene, ki ga je Pahor citiral — ta inkriminirani del je namreč parenteza, ki stoji v nekem stavku v drugi polovici ocene, obdane z oklepaji. Zatem, po opravljenem citiranju, pa poziva »svoje bravce in bravce«, naj bodo »tako ljubeznivi« in mu odgovore na vprašanja, ki sledijo.

Poziv je nekoliko nenaladen in aparten, a ker sodim tudi jaz med Pahorjeve bravce, naj mi bo dovoljeno, da izrečem tukaj poleg drugega poglavitnejšega, tudi nekaj pripomb k tem vprašanjem:

Ad primum: V delu res ni nikjer eksplicite rečeno: Ema je noseča. Vendar je težko dokazati, da to ne bi bilo mogoče: spolnim odnosom med njo in Danilom je posvečeno več strani romana, na strani 297, potem ko je že minilo nekaj časa od zadnjega srečanja z Danilom, ki je še opisano v romanu, od tistega potepanja po južni Italiji, ko ju ima neka oštirka za mlad poročni par, pa lahko v tisti pasaži, ko peljejo Emo v policijskem avtu v zapor, preberemo tudi tale odlomek: »In takrat se je upirala misli, da bi se žensko bitje moralo spoprijeti z razvratnim ozračjem, otepala se je potuhnjene móre brezuspešnega boja in blazne zavesti porazne nemoči; zato je šepnila Danilu sredi viharja. A zdaj v mraku pred očmi, ki se premikajo, kakor da nihajo na nevidni niti, čuti, da bi zavoljo noči v sobici na rebri ne bila nič manj neznosna popolna ranljivost v dokončni ujetosti. Da, zaradi Danilove pričujočnosti v nji je možnost vdora teh oči iz teme še bolj brezupna.« In malo pozneje, ko je Ema že v zaporu, pride k nji na obisk Danilova mati in ji pove, da je Danilo pisal, naj se poročita kljub njegovi odsotnosti; njega bo nadomeščal neki njegov prijatelj, Danilo sam pa je prepričan, »da si tudi ona tako želi, in je zraven tega tudi čas takšen, da je bolje tako« (str. 304—305). Ta in še nekatera mesta so me privedla k takemu sklepanju (v katerem poleg vsega nisem še niti najmanj osamljen), vendar pa kljub temu: errare humanum est, in če že Boris Pahor pravi, da Ema ni noseča (on kot avtor bi to res moral bolje vedeti kot jaz), se svoje zmote odkrito kesam: Ema pač ni noseča.

Ad secundum: Kje je Boris Pahor prebral mojo trditev, »da je Ema srečna med vlačugami«? Kot on ne ve ničesar o Emi nosečnosti, tako tudi jaz ne vem ničesar o tej sreči med vlačugami. Sicer pa naj Pahor še enkrat natančneje prebere ves stavek, če ne verjame, pa naj poskusi še s stavkovno analizo.

Ad tertium: Kje je Boris Pahor prebral v moji oceni, »da se je Ema v svojem mišljenju kaj spremenila v zaporu«? Jaz sem namreč zapisal, da »je resnično doživela v ljubezni tudi idejno transformacijo« in da je to tisto, o čemer se je »lahko njen ljubimec prepričal«. Sicer pa ugotavlja Pahor to v

citatu, ki ga sam navaja, tako da se lahko vsakdo prepriča, da o tej Pahorjevi izpeljavi ni v moji oceni ne duha ne sluha. Ali pa trdi morebiti Boris Pahor, da je bila Ema takó osveščena, kot to vidimo ob koncu knjige, že tudi v začetku? In če je tako, ali je bilo potem sploh potrebno napisati roman o nji, roman s táko zunanjo in notranjo vsebino?

Vendar teh pripomb sploh ne bi zapisal, če bi hotel v tem pismu govoriti oziroma odgovarjati samo na Pahorjevo anketo. Toda zdi se mi, da omenjena tri anketna vprašanja niso bila pravi povod za to Pahorjevo odprto pismo svojim bralcem, zdi se mi, da je pravi vzrok skrit nekje drugje, morebiti celo v že omenjeni izjavi, da »pogovor o teh (sc. mojih — op. B.T.) pripombah ne sodi sem«. To je res edino, v čemer sva s Pahorjem enakega mnenja: »sem«, med pisma bralcev, »ne spada« ne »pogovor o teh pripombah« ne »Pahorjeva anketa. Če se Pahor z mojo oceno (oziroma z mojimi »pripombami«, kot je to oceno poimenoval) ne strinja, je mesto za táko polemiko drugje, morebiti celo v tisti reviji, kjer je inkriminirana ocena izšla in ki ji je — nota bene — Pahor eno številko pred izidom teh »pripomb« izrazil v dolgem pismu svoje zaupanje. Poleg tega pa bi lahko Pahor odkrito in jasno povedal, da se z mojo oceno (pardon: z mojimi »pripombami«) ne strinja, lahko bi te »pripombe« oorgel pa pobil; če bi me prepričal, bi se jaz sam rade volje spokoril in priznal: mea culpa, mea maxima culpa. Kar tako, kot si to zamišlja Pahor, pa ni prav; tak način, take metode nikakor niso fair play. In kar je sploh čudno v tej celotni farsii: Pahor s tem indirektno obsoja tudi revijo, ki je prav ob njegovem delu storila nekaj, kar se je doslej redko dogodilo; v eni sami številki te revije so izšle kar trojne »pripombe« k njegovemu romanu izpod peres treh avtorjev.

In prav ta demanti zaupanja, ki Vam ga je bil Pahor izkazal v prvi, trojni, številki Sodobnosti (približno na istem mestu, kjer bo verjetno natisnjeno tudi moje pismo), me je spodbudil k temu, da sem Vam napisal to pismo, spoštovani tovariš urednik. Morebiti pa ste Vi, kljub temu da ste sami literarni kritik in ste Pahorjev roman sami prebrali pa pisali o njem, ravnali neodgovorno, ko ste táko kritiko, kot je moja, objavili. Kajti, če je ta in taka kritika omajala zaupanje nekega pomembnega slovenskega pisatelja neki pomembni slovenski reviji, potem je res znamenje, da nekaj ni v redu. Samo kaj?

Lep pozdrav

Vaš

Borut Trekman

PRO DOMO

Grozili so z ekskomunikacijo,
negacijo in izolacijo,
a tresla se je gora — zaenkrat
je najnevarnejši tiskarski škrat.

ERRATA CORRIGE!

Uredništvo prosi sodelavce in bralce, naj blagohotno oprostite tiskarskemu škratu, ki se pogosto, predvsem zaradi naglice, s katero je treba pripraviti številke, poigrava z besedili v reviji. Večino napak lahko bralci sami popravijo, nekatere, ki huje popačijo smisel, in v glavnem na izrecno zahtevo avtorjev, pa popravljamo na tem mestu.

V številki 1—3 popravi v pesmi Rapsodija v oranžnem na 81. strani 8. verz odzgoraj: *O dekletu sanjajo, ki je rekla: nič ne pomaga, midva potrebujeva drug drugega.*

V isti številki v članku E. Kristana Nacionalizem in socializem v Avstriji popravi:

Na strani 205, štirinajsta vrsta od spodaj je pravilno »pravne utemeljitve« namesto »prave utemeljitve«.

Na strani 208, v sedmi vrsti, je treba po besedah »znotraj Avstrije« vrniti naslednje izpuščeno besedilo: »bi morale začeti padati tudi navozen. Kajti tedaj bi Nemcem prav gotovo ne zadoščala več kulturna enotnost plemenskih rojakov v mejah tako imenovane Avstrije«.

V številki 4 popravi v razpravi Dušana Kermavnerja Ko je zapretilo razkosanje Slovenije:

Na str. 315 v 4. vrsti odspodaj mora biti namesto »v glavnem okviru« — v glavnem v okviru.

Na str. 317 v 14. vrsti odzgoraj mora biti namesto »pa je« — pa ju je.

Na str. 318 v 11. vrsti odzgoraj mora vejica stati za »Nemčijo« in pred »v prvi svetovni vojni«, ne pa za besedo »vojni«.

Na str. 318 v 11. vrsti odspodaj mora biti namesto »cirkulatorna« — cirkularna.

Na str. 319 v 17. vrsti odzgoraj mora biti namesto »njim« — njimi.

Na str. 319 v 20. vrsti odspodaj mora biti namesto »nismo« — niso.

Na str. 320 v 5. vrsti odspodaj mora biti namesto »Italijani« — Italiji.

Na str. 321 v 4. in 5. vrsti odzgoraj mora biti namesto »prispelimi primorskimi emigranti« — prispelima primorskima emigrantoma.

Na str. 321 v 9. vrsti odspodaj mora biti namesto »o kongresu« — okrog kongresa.

Na str. 323 v 5. vrsti odspodaj mora biti na koncu »!« namesto »?«.

Na str. 324 v 14. vrsti odzgoraj mora biti namesto »določeno« — določno.

Na str. 324 v 12. in 13. vrsti odspodaj bi moral biti vmesni stavek »imenoval jo je 'Kriegsarchiv'« v okroglem oklepaju.

Na str. 325 v 13. vrsti odspodaj mora biti namesto »prinesel« — prenesel.

Na str. 326 v 6. vrsti odzgoraj mora biti namesto »biješe« — bijaše.

Na str. 327 v 4. vrsti odspodaj mora biti namesto »po« — na.

Na str. 328 v 6. vrsti odspodaj mora biti namesto »domnevati« — ugibati.

V številki 5 popravi v sestavku Jezik iz srca na strani 473 v 7. vrsti odzgoraj »spache« v »potvare«.

Na strani 512 popravi napako v podpisu avtorja; pravilno: *Andrej Inkret.*

IZ VSEBINE PRIHODNJIH ŠTEVILK

„Sodobnosti“:

Edvard Kardelj, Družbena kritika danes
(razprava)

★

Janez Menart, O prevajanju poezije
(esej)

★

Filip Kalan, Zapiski z ekrana 65

★

Dušan Dolinar, Nekaj misli ob trikotniku Jugoslavija—SEV—EGS
(razprava)

★

Ada Škerl, Pesmi

★

Janez Ovsec, Pesmi

★

Branko Žužek, Pesmi

★

Breda Smolnikar, Pisani vrčki
(črtice)

★

Marjan Krušič, Barve tega dne
(novela)